

ปัญหาอำนาจการจับของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานอำนวยการ

The problem of arresting powers of administrative police officers

ชนัญชิตา เทียมใจ¹, พิชญา เหลืองรัตนเจริญ²

ปรัชญาไชย แซ่มซ้อย³

Chanunchida Thamjai¹,

Pitchaya Luangrattanacharoen²,

and Pruchyachai Chamchoi³

Received: 18/12/2565

Revised: 28/06/2566

Accepted: 29/06/2566

บทคัดย่อ

อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายอำนวยการนั้น เป็นเพียงการแบ่งสายงานภายใน คือ การแบ่งหน้าที่ภายในองค์กรเท่านั้น ซึ่งจะไม่ทำให้อำนาจหน้าที่ของตำรวจไทยหายไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใด ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกนาย ทุกชั้นยศ ทุกหน่วยงาน ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจในการจับทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าจะมีหน้าที่หรือความรับผิดชอบกว้างมากจนไม่สามารถสรุปได้ว่างานที่สมบูรณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีมากน้อยมีขั้นตอนหรือกระบวนการแค่ไหน เพราะงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีกำหนดเวลาที่แน่นอนเหมือนข้าราชการประเภทอื่นๆ เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องความไม่ปลอดภัยของประชาชน หรืออาชญากรรมอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้โดยไม่คาดคิดหรือกำหนดเวลาไว้ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นกับใคร ที่ไหน เมื่อไรอย่างไร เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงไม่อาจละเว้นหรือปฏิเสธหน้าที่ดังกล่าวได้ เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย และรักษาความสงบเรียบร้อย

คำสำคัญ: ตำรวจ, อำนาจจับกุม, อำนวยการ

Abstract

The powers and duties of the administrative police officer It is only the division of internal lines, which is the division of duties within the organization only. This will not cause the authority of the Thai police to disappear. according to the criminal procedure code in

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹Master's degree student, Master of Laws Program in laws, Faculty of Social Sciences and Local Development Pibulsongkram Rajabhat University

²⁻³อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Professor in Program in laws Faculty of Social Sciences and Local Development Pibulsongkram Rajabhat University

*E-mail : chanunct@hotmail.com

any way. Therefore, every police officer of every rank, every agency, is considered an officer with the power to arrest all. Although the duties or responsibilities are so broad that it cannot be concluded that the complete work of the police is How many steps or processes are there Because police work does not have a fixed time limit like other types of civil servants. Because there is a problem with the insecurity of the people. or other crimes that may occur unexpectedly or pre-scheduled as to who, where, when, and how. Therefore, the police cannot ignore or deny such duties. Because the police have a duty to enforce the law and maintain order

Keywords: police, arrest power, Administrative

บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบันยังคงมีความรุนแรงของปัญหาอาชญากรรม เช่น การทะเลาะวิวาท การฆาตกรรม การข่มขืนหรือกระทำชำเราทางเพศ และการก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนได้ เพื่อเป็นการปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนไม่ให้เกิดความเดือดร้อนและเสียหาย ดังนั้น ตำรวจจึงมีบทบาทและภารกิจที่สำคัญต่อสังคมที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุข ดูแลและควบคุมสังคมให้มีความสงบสุขและเกิดความเรียบร้อยให้กับประชาชน การที่จะป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของสังคมไทยอย่างเร่งด่วน มีประสิทธิภาพนั้นย่อมมีอุปสรรค ความไม่ชัดเจนในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีการแบ่งสายงานภายใน แต่ด้วยคำว่า “ตำรวจ” ไม่ว่าจะเป็นตำรวจสายงานใดในประเทศไทย ก็ล้วนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ที่มีหน้าที่และอำนาจตามประมวลกฎหมายอาญา เช่นเดียวกับฝ่ายปกครอง

อำนาจหน้าที่ “เจ้าหน้าที่ตำรวจสายอำนวยการ” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(16) นั้น “เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือ ตำรวจ” หมายความว่า ถึง เจ้าพนักงาน ซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้ง พัดตี เจ้าพนักงาน กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่นๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุม ปราบปราม ผู้กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(16)) ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจธุรการ สามารถจับกุมผู้กระทำผิดกฎหมายได้ โดยปกติแล้ว ฝ่ายอำนวยการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริหารงานบุคคล งานธุรการ งานสารบรรณ งานส่งกำลังบำรุง งานประชาสัมพันธ์ งานยุทธศาสตร์และแผน งานวินัย งานสวัสดิการ งานงบประมาณ งานการเงินและพัสดุ งานโภชนาการ งานสื่อสาร และงานปฏิบัติการป้องกันปราบปราม(รักษาการณ์) ตลอดจนงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

วัตถุประสงค์ในการศึกษาเรื่องอำนาจการการจับของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานอำนวยการ นั้น ทำให้ทราบถึงปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจับกุม อีกทั้งทราบถึงงานในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีมาก และมีงานที่นอกเหนือจากงานในหน้าที่ที่ทำเป็นประจำ เช่น การขอความร่วมมือไปปฏิบัติหน้าที่อย่างอื่น ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเกิดความอ่อนล้า มีความเครียดสะสมจากการปฏิบัติหน้าที่ และยังมีปัญหาด้านความรู้ความเชี่ยวชาญ ทักษะในการปฏิบัติงานด้านจับกุมอีกด้วย

มาตรการทางกฎหมายในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน

การจับเป็นหนึ่งในหลายมาตรการบังคับในทางอาญา ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรง ต่อเนื้อตัวร่างกายและสิทธิเสรีภาพ ของผู้ถูกจับโดยตรง ด้วยเหตุนี้ หลักเกณฑ์อันเป็นหลักกฎหมายสากล จึงได้สร้างเงื่อนไขในการจำกัดการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานรัฐ โดยมาตรการสำคัญที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานก่อนที่จะทำการจับกุม คือ การออกหมาย ซึ่งโดยหลักแล้ว การจับจะกระทำได้นั้นก็ต่อเมื่อมีหมายจับเท่านั้น เว้นแต่กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน จนไม่สามารถออกหมายดังกล่าวได้ทัน จึงจะถือเป็นดุลพินิจของเจ้าพนักงานรัฐในการจับโดยไม่ต้องมีหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 และเพื่อให้การออกหมายเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างแท้จริง หน่วยงานที่มีอำนาจในการออกหมายได้ คือศาล ดังนั้น ศาลจึงเป็นผู้ออกหมาย หลักการดังกล่าวถูกสร้างขึ้น เนื่องจากต้องการให้การกระทำของเจ้าพนักงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นได้รับการตรวจสอบจากศาล ซึ่งเป็นองค์กรอิสระอื่น นอกจากการตรวจสอบภายในขององค์กรด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบที่เรียกว่า Accountability และยังถือเป็นการถ่วงดุลอำนาจ Check and balance ระหว่างองค์กรอีกด้วย เนื่องจากหากการใช้อำนาจดังกล่าวขาดการตรวจสอบ ย่อมส่งผลให้เกิดการจำกัดเสรีภาพของบุคคลได้โดยง่าย โดยเฉพาะกรณีข้อยกเว้นการจับ ที่เจ้าพนักงานผู้ทำการจับกุมไม่ต้องมีหมาย อาทิ ความผิดซึ่งหน้าภายใต้ความจำเป็นเร่งด่วน หากการออกหมายจับผู้ต้องหาอาจหลบหนีไปแล้ว จึงควรจับตัวผู้กระทำความผิดให้ได้โดยเร็วไว้ เพราะถ้าหากผู้จับมิได้รับทำการจับในขณะนั้นและปล่อยเวลาล่วงเลยมาอีก ย่อมทำให้ความกระชั้นชิดต่อเนื่องกับเวลาที่ความผิด เกิดหายไป ซึ่งความจำเป็นเร่งด่วน ของเจ้าพนักงานผู้ใช้ดุลพินิจในการจับ ความผิดซึ่งหน้า จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการตรวจสอบ (อมรเทพ เมืองแสน, 2565, น.66) มาตรการทางกฎหมายในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานในกรณีการจับในความผิดซึ่งหน้า)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น (อมรเทพ)จึงเห็นสมควรที่จะทำการศึกษา โดยเฉพาะ ในประเด็นของการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน ในกรณี การจับในความผิดซึ่งหน้า เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและประเด็นข้อขัดข้องต่าง ๆ อันจะนำมาสู่ข้อเสนอสำหรับการแก้ไข เพิ่มเติมหลักกฎหมาย รวมถึงมาตรการในทางกฎหมายต่อไป

ปัญหาด้านทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของข้าราชการไทย

1) ปัญหาด้านทัศนคติและค่านิยมของข้าราชการไทย

ข้าราชการไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติและค่านิยมที่ยกย่องในอำนาจความมั่งคั่ง เกียรตินิยม ชื่อเสียงยกย่องในระบบอาวุโส ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการชั้นผู้น้อยกับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่จึงมีศักดิ์ศรีเหนือกว่าผู้ต่ำกว่า ข้าราชการส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้สูง จึงเป็นกลุ่มที่มีพลังอำนาจการต่อรองทางการเมืองสูง และสามารถเรียกร้องผลประโยชน์ให้กับกลุ่มตนได้ อีกทั้งการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการบางกลุ่มยังประสพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนยังไม่ได้เท่าที่ควร และยังมีความคิดในระบบศักดินาแบบเดิมปรากฏอยู่

2) ปัญหาด้านคุณธรรมในการปฏิบัติงานของข้าราชการไทย

ในระบบราชการไทยมีปัญหาการเล่นพรรคเล่นพวก ปัญหาด้านการรักษาวินัยและคุณธรรมในการปฏิบัติงานของข้าราชการบางกลุ่ม ซึ่งยังมีการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบและขาดความเป็นธรรมต่อประชาชนผู้มาใช้บริการในบางเรื่อง ดังนั้น ปัญหาดังกล่าวจึงเกิดขึ้นกับข้าราชการทุกประเทศได้เช่นเดียวกัน

3) ปัญหาด้านประสิทธิภาพของระบบราชการไทย

ปัญหาด้านประสิทธิภาพของระบบราชการไทย หมายถึง การที่ข้าราชการยังไม่สามารถให้บริการและรับใช้ประชาชนได้อย่างเต็มที่หรือเป็นที่น่าพอใจของประชาชน ปัญหาการขาดประสิทธิภาพของระบบราชการไทย ได้แก่ ข้าราชการในท้องถิ่นยังมีการตัดสินใจช้าเพราะอำนาจบางเรื่องยังอยู่ในส่วนกลางการขยายตัวของหน่วยงานโดยไม่มีขอบเขต การขาดเอกภาพในการบริหารงานบุคคลต่างๆ และการมีกฎระเบียบและวิธีการปฏิบัติที่ยุ่งยากซับซ้อน (ปัญหาทางการเมือง) (เอกสารจากเว็บไซต์)

การแก้ไขปรับปรุงระบบราชการไทย

1. การปรับปรุงด้านโครงสร้างของระบบราชการไทยหลักการพื้นฐานอันสำคัญ ในระบอบประชาธิปไตย คือ การกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้มากยิ่งขึ้นคือมอบหรือแบ่งอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการให้แก่ข้าราชการส่วนภูมิภาคในระดับปฏิบัติการ โดยส่วนกลางยังคงสงวนไว้เพียงอำนาจตัดสินใจกำหนดนโยบายไว้เท่านั้น มีการพิจารณาทบทวนอำนาจ ของกระทรวง ทบวง กรม เพื่อกำหนดเขตภาระหน้าที่ให้ชัดเจน และควรจัดให้มีระบบการประสานงานที่ดีระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค การพัฒนาทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของข้าราชการไทย ทำได้โดยวิธีการฝึกอบรมให้ข้าราชการเกิดสำนึกในการรับใช้และบริการประชาชน การที่ข้าราชการระดับสูงต้องกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ข้าราชการชั้นผู้น้อย การใช้ระบบคุณธรรมในการสรรหาบุคคลเข้ารับราชการที่ดี การประเมินผลงานเพื่อปูนบำเหน็จความดีความชอบ หรือเพื่อการเลื่อนขั้นเงินเดือน และตำแหน่งสูงขึ้นก็ควรใช้หลักคุณธรรมสำหรับการปราบปรามผู้ทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการนั้นก็พึงใช้มาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวด

2. การปรับปรุงด้านความรับผิดชอบและประสิทธิภาพของระบบราชการไทย คือ พัฒนาประชาชนและสถาบันที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน อาทิ กลุ่มองค์กร พรรคการเมืองและสถาบันนิติบัญญัติ

(สภาผู้แทนราษฎร) ให้มีความเข้มแข็งในการเข้าควบคุมการ บริหารงานของระบบราชการ ปรับปรุงระบบการ บริหารบุคคลของรัฐให้มีเพียงองค์กรเดียวเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายวางแผนพัฒนาบุคลากรของรัฐและ ประสานการดำเนินงานหน่วยงานต่างๆและรัฐวิสาหกิจ

3. ปรับปรุงแก้ไขด้านกฎระเบียบและวิธีการปฏิบัติให้เกิดความสะดวกมีขั้นตอนน้อยที่สุดและ ประชาชนสามารถเข้าถึงเพื่อขอรับบริการได้ง่ายที่สุด

อำนาจหน้าที่ “เจ้าหน้าที่ตำรวจสายอำนวยการ”

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(16) นั้น “เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือ ตำรวจ” หมายความว่า เจ้าพนักงาน ซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้ รวมทั้ง พัดตี เจ้าพนักงาน กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้า พนักงานอื่นๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุม ปรามปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุม หรือปรามปราม ดังนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา2(16) เจ้าหน้าที่ตำรวจธุรการ สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายได้ โดยปกติแล้ว ฝ่ายอำนวยการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงาน บริหารงานบุคคล งานธุรการ งานสารบรรณ งานส่งกำลังบำรุง งานประชาสัมพันธ์,งานยุทธศาสตร์และ แผน ,งานวินัย งานสวัสดิการ งานงบประมาณ งานการเงินและพัสดุ งานโภชนาการ งานสื่อสาร และงาน ปฏิบัติการป้องกันปรามปราม (รักษาการณ์) ตลอดจนงานอื่นๆที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของผู้บังคับบัญชา (ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่ ของส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ) โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

(๑) งานธุรการและกำลังพล มีหน้าที่ความรับผิดชอบ เกี่ยวกับงาน งานธุรการและงานสารบรรณ งานบริหารงานบุคคล งานช่วยอำนวยการ งานเลขานุการ งานสวัสดิการ งานเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสาร งานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร งานศึกษาอบรม งานบันทึก ตรวจสอบ ควบคุม และ รายงานสถานภาพกำลังพลของข้าราชการตำรวจในสังกัด รวมทั้งตรวจ สอบข้อมูลกับฐานข้อมูลกำลังพลกลาง ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและดำเนินการเพื่อให้ข้อมูลสถานภาพกำลังพลในความรับผิดชอบเป็นไปอย่าง ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน การรักษาการณ์ รักษาความปลอดภัย จัดการจราจร และรักษาความสงบเรียบร้อย

(๒) งานส่งกำลังบำรุง มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงาน งานนโยบายและแผน งานยุทธศาสตร์ งานคดีและวินัย งานส่งกำลังบำรุง งานพยาบาลแก่ผู้เข้ารับอบรม ข้าราชการตำรวจ พนักงานราชการ ลูกจ้างและ ครอบครัว จัดหา เก็บรักษา และแจกจ่ายเวชภัณฑ์ เก็บรักษา จัดซ่อมเครื่องมือ และเวชภัณฑ์ในความ รับผิดชอบ งานประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ในด้านสุขอนามัย ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

(๓) งานการเงินและงบประมาณ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงาน งานการเงินและบัญชี งานงบประมาณ จัดให้มีสหกรณ์ กองทุนสำหรับข้าราชการตำรวจ จัดซื้อ จัดหา ประกอบอาหาร และตรวจสอบอาหาร งานเก็บ ควบคุม บำรุงรักษา และจำหน่ายอุปกรณ์ประกอบอาหาร งานโภชนาการ

ดังนั้น จึงทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายอำนวยการ คือ ขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจับกุม และความรู้ความเชี่ยวชาญ และทักษะการจับกุม อีกทั้ง งานในความรับผิดชอบมีมาก และมีงานนอกเหนือจากงานในหน้าที่ที่ทำเป็นประจำ เช่น การขอความร่วมมือไปปฏิบัติหน้าที่อย่างอื่น ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเกิดความอ่อนล้าและความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่

การใช้อำนาจตามกฎหมายของตำรวจ

อำนาจหน้าที่ของตำรวจได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับด้วยกัน ซึ่ง เป็นอำนาจที่ถูกต้องและชอบธรรมในการนำไปบังคับใช้ แต่ที่มีการบังคับใช้และปฏิบัติกันมากที่สุด (พิเชษฐ พิณฑทอง วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ Public Administration Department, Faculty of Humanities and Social Science, Phetchaburi Rajabhat University การใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขตของตำรวจไทย: ผลกระทบต่อการละเมิดทางสิทธิมนุษยชน การใช้อำนาจตามกฎหมายของตำรวจ) มีดังนี้

อำนาจตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547

- 1) รักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ
 - 2) ดูแลควบคุมและกำกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจซึ่งปฏิบัติการ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 - 3) ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา
 - 4) รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคง ของราชอาณาจักร
 - 5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของข้าราชการ ตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
 - 6) ช่วยเหลือการพัฒนาประเทศตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย
 - 7) ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติการตามอำนาจ หน้าที่ตาม 1) 2) 3) 4) หรือ 5) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- อำนาจของตำรวจโดยทั่วไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
ในส่วนของอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติไว้ 2 ประการ คือ

1) การสืบสวนคดีอาญา เป็นขั้นตอนในการแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักฐานซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (10) ซึ่งการสืบสวนแบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

1.1 การสืบสวนทั่วไป หรือการตรวจตราและสืบสวนก่อนเกิดเหตุ เพื่อค้นหาการกระทำ ความผิด

1.2 การสืบสวนตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือการสืบสวนหลังเกิดเหตุ เป็นการสืบสวนเมื่อ มีเหตุเกิดขึ้นแล้ว เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานประกอบคดี เพื่อให้ได้รายละเอียดว่าความผิดเกิดขึ้นที่ ไหน เมื่อไร ใครเป็นผู้กระทำความผิด มีวิธีการกระทำความผิดอย่างไร รวมไปถึงมูลเหตุจูงใจในการกระทำ ความผิด พนักงานสอบสวนสามารถร้องขอต่อศาลเพื่อ ให้ออกหมายค้นเพื่อค้นตัวบุคคลและสถานที่ เพื่อหา พยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์และนำวัตถุพยานมาเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐาน และสามารถออกหมายเรียก เชิญ ผู้ที่รู้เห็นเหตุการณ์มาเป็นพยานเพื่อให้ปากคำและข้อมูลได้

2) การสอบสวนคดีอาญา เป็นขั้นตอนในการตรวจสอบพินิจ วิเคราะห์ข้อเท็จจริงและการดำเนินการ ตามขั้นตอนในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ ที่ เกี่ยวกับความผิด เพื่อจะได้ทราบตัวผู้กระทำความผิด หรือพิสูจน์ความผิด ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11)

อำนาจการเปรียบเทียบปรับ

"การเปรียบเทียบปรับ" หมายถึง การที่ผู้กระทำความผิดยินยอมชำระเงินตามจำนวนที่พนักงาน เจ้าหน้าที่กำหนด เพราะได้กระทำความผิดก่อนที่ศาลจะพิจารณา และผลของการเปรียบเทียบปรับทำให้คดีเล็กน้อย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๓๗ หรือ สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตามมาตรา ๓๘

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบและการสอบสวนคดีอาญาบางประเภท พ.ศ.2521

1.การเปรียบเทียบ หมายถึง (ข้อ 9)

- การที่พนักงานสอบสวนทำการเปรียบเทียบคดีความผิดลหุโทษ หรือความผิดที่มีอัตรา โทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินสองพันบาท

- การที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเปรียบเทียบคดีอาญาได้ตามกฎหมายอื่น

2.คดีอยู่ในอำนาจ ให้พนักงานสอบสวนกำหนดค่าปรับ ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหาย ยินยอม ให้ บันทึกถ้อยคำและความยินยอม ในสำนวน แล้วทำการเปรียบเทียบ และจดบันทึกการเปรียบเทียบในสมุด เปรียบเทียบคดี เมื่อผู้ต้องหาชำระ คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาด (ข้อ 10)

3.ในคดีที่เปรียบเทียบได้ แต่งพนักงานสอบสวน เห็นว่าผู้ต้องหาควรได้รับโทษถึงจำคุกให้ดำเนินคดี ต่อไป (ข้อ 11)

4.คดีมีค่าทดแทน และคู่กรณียินยอมให้เปรียบเทียบ ให้เจ้าหน้าที่กำหนดตามที่เห็นสมควร หรือที่คู่ความตกลงกัน (ข้อ 13)

กรณีตัวอย่าง วันรุ่งขึ้นฝ่ายจัดงานเรียกค่าเสียหาย 5 ล้านบาท

นายศราวุธ พลอยประดับ หรือดีเจทีโอป ผู้จัดงานคอนเสิร์ตคาราบาว เอาจริง หลังวัยรุ่นยกพวกตีกันในงานคอนเสิร์ต โดยระบุชดต้องจ่ายค่าเสียหายเงินค่าจัดงานด้วยจำนวน 5 ล้าน โดยให้หารเท่ากัน (ผู้จัดการออนไลน์) (เอกสารจากเว็บไซต์) เมื่อวันที่ 15 ก.ย. เพจ "ทีโอป ศราวุธ พลอยประดับ" ได้โพสต์ภาพภายในงานคอนเสิร์ต จ.ฉะเชิงเทรา โดยวงที่ขึ้นแสดงคือคาราบาว วงดนตรีเพื่อชีวิตขวัญใจคนไทยหลายคน ซึ่งกลับมีเหตุการณ์วัยรุ่นตีกันอีกจนได้ โดยทีโอป ศราวุธได้ระบุข้อความว่า "เราเตือนแล้ว ก่อนการวิวาท ปรับค่าเสียหายการจัดงาน 5 ล้าน หารเท่าๆ กันเนอะ มีหลักฐาน กล้อง CCTV 8 ตัว ทุกมุม ไม่มีจ่าย พ่อแม่เดือดร้อน ขายที่ขายบ้าน ไปกู้มาจ่าย คินนี่ไปห้องกรงนะ ฟรุ้งนี้พี่ไปเยี่ยม พร้อมดำเนินคดีรายตัว"รายงานข่าวเพิ่มเติมระบุว่า ในงานคอนเสิร์ต "คาราบาวล่อมวงมัน" ที่ลานพีพี ปาร์ก แยกไฟแดงบ้านโพธิ์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อวันที่ 15 ก.ย. ในวันนั้นมีคอนเสิร์ตวงคาราบาวเต็มวง ปรากฏว่ามีวัยรุ่นสองสถาบันตะโกนด่าทอกันและทะเลาะวิวาทประมาณ 30 คน เจ้าหน้าที่ดูแลภายในงานและเจ้าหน้าที่ตำรวจรวบตัวดำเนินคดีที่สถานีดำรวจภูธรแสนภูดาช อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ภายหลัง นายศราวุธ พลอยประดับ หรือดีเจทีโอป ซึ่งเป็นผู้จัดงานคอนเสิร์ตดังกล่าว ได้แจ้งความต่อสถานีดำรวจภูธรแสนภูดาชเพื่อดำเนินคดีต่อผู้ก่อเหตุ พร้อมจะเรียกค่าเสียหายทางแพ่ง จำนวน 5 ล้านบาท โดยไม่มีการยอมความ เพื่อเตือนสติวัยรุ่นที่มาก่อเหตุ ที่ทำให้ผู้มาเที่ยวงานเดือดร้อน ผู้ประกอบการเสียหาย

(ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบและการสอบสวนคดีอาญาบางประเภท พ.ศ.2521 หมวดที่ 2 การเปรียบเทียบคดีอาญา ส่วนที่ 2 หลักทั่วไป

ข้อ 9 การเปรียบเทียบคดีอาญา หมายความว่า

(1) การที่พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจทำการสอบสวนคดีนั้น ทำการเปรียบเทียบคดีความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินสองพันบาท

(2) การที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำการเปรียบเทียบคดีอาญาได้ตามกฎหมายอื่น ข้อ 10 คดีใดที่อยู่ในอำนาจเปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนกำหนดค่าปรับ ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมตามนั้นก็ให้บันทึกถ้อยคำผู้ต้องหา ผู้เสียหายและความยินยอมรวมไว้ในสำนวนแล้วทำการเปรียบเทียบปรับและจดบันทึกการเปรียบเทียบในสมุดเปรียบเทียบคดี

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่พนักงานสอบสวนกำหนดภายในเวลาสมควรแต่ไม่เกินสิบห้าวัน เว้นแต่มีกฎหมายกำหนดเวลาไว้เป็นอย่างอื่น คดีนั้นเป็นอันเสร็จเด็ดขาด

ถ้าผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลา ให้บันทึกถ้อยคำไว้เพื่อดำเนินคดีต่อไป

ข้อ 11 ในคดีเปรียบเทียบได้ แต่พนักงานสอบสวนเห็นว่าผู้ต้องหาควรได้รับโทษถึงจำคุกให้ดำเนินคดีต่อไป

ข้อ 13 ในคดีที่มีค่าทดแทน ถ้าผู้เสียหายและผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบให้เจ้าหน้าที่กำหนดจำนวนตามที่เห็นสมควร หรือตามที่คุณค่าความตกลงกัน)

การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้าราชการเป็นตัวแทนขององค์กรในภาครัฐ (นายรังสรรค์ เอี่ยมบุตรลบ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น บทความทางวิชาการ การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ) การกระทำของข้าราชการภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และตั้งตนอยู่ในความไม่ประมาท เป็นข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่ข้าราชการทุกคนยึดถือปฏิบัติจาก ขอบเขตอำนาจหน้าที่ สิ่งที่ข้าราชการต้องใช้ควบคู่กันคืออำนาจ กล่าวคือเมื่อมีหน้าที่ที่ต้องกระทำแล้วอำนาจจะต้องตามมา ดังนั้นการใช้อำนาจจำเป็นต้องมีสติเป็นเครื่องกำกับอยู่ตลอดเวลา หรืออาจจะเรียกว่า “การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ” ต้องกระทำโดยรอบคอบ อาจกล่าวได้ว่าการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ จะต้องคำนึงถึงหลักการที่สำคัญ ๔ ประการด้วยกัน คือ

๑) หลักชอบด้วยกฎหมาย มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ประการ คือ

- มีกฎหมายให้อำนาจ ให้ทำได้อย่างชัดเจนตามบทบัญญัติของกฎหมาย ระเบียบ กฎ ข้อบังคับต่างๆ
- เข้าองค์ประกอบของเงื่อนไข ครบทุกประการตามที่กฎหมายกำหนดไว้
- ไม่เกินขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ให้กระทำได้อย่างชัดเจน
- ครบถ้วนถูกต้องตามขั้นตอนหรือวิธีการที่ระบุไว้ตามระเบียบ ข้อบังคับ

๒) หลักสุจริต มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ประการ คือ

- ไม่มีการทุจริต หรือกลฉ้อฉล หรือมีการกลั่นแกล้ง โดยเน้นเจตนาดีบริสุทธิ์ ยุติธรรม เป็นสำคัญ
- ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน หรือคอร์รัปชันเชิงนโยบาย
- ไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง หรือพรรคพวก ต้องกระทำเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

เท่านั้น

- ไม่ประมาทเลินเล่อ หรือจะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายนั้นไม่สามารถอ้างได้ หรืออ้างว่าเข้ารับตำแหน่งใหม่ก็ไม่สามารถอ้างได้เช่นกัน

๓) หลักไม่เลือกปฏิบัติ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

- โดยตรงหรือโดยอ้อม โดยเฉพาะการเอื้อประโยชน์ให้ผู้ใกล้ชิด ญาติ พี่น้อง เป็นต้น
- โดยทางอ้อม หรือผลประโยชน์สุดท้ายต้องตกได้แก่ประชาชนโดยส่วนรวม
- มีข้อยกเว้นให้กระทำได้ การใช้ข้อยกเว้นต้องกระทำเท่าที่จำเป็นด้วยเหตุด้วยผลเท่านั้น มิเช่นนั้น

อาจก่อให้เกิดสองมาตรฐานได้

๔) หลักพอเหมาะสมควรได้สัดส่วนพอดี มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

- มีความจำเป็น มีอาจหลีกเลี่ยงได้โดยยึดคำพิพากษาศาล ข้าราชการ เป็นต้น
- มีทางเลือกอื่น โดยตัดสินใจเลือกทางที่มีผลกระทบต่อองค์กรหรือประชาชนน้อยที่สุดหรือไม่มีผลกระทบเลยไม่ว่าจะเป็นความมั่นคง หรือฐานะการเงิน หรือความสุขของประชาชน
- สมดุล คำนึงถึงความคุ้มค่าที่ประชาชนจะพึงได้รับจากการที่รัฐต้องเสียงบประมาณไป

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

แม้เจ้าสิบตำรวจ ส. เป็นเจ้าพนักงานตำรวจประจำสถานีตำรวจนครบาลบางขุนเทียนก็ตาม แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(16) เจ้าสิบตำรวจ ส. มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทำการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายได้และยังมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 17 อำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดและสืบสวนคดีอาญาดังกล่าวนี้นี้ ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดจำกัดให้ปฏิบัติหน้าที่ได้เฉพาะ ในเขตท้องที่ที่เจ้าพนักงานตำรวจผู้นั้นประจำการอยู่เท่านั้น เจ้าพนักงานตำรวจดังกล่าวจึงมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดและสืบสวนคดีอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร ดังนั้น เจ้าสิบตำรวจ ส. ย่อมมีอำนาจที่จะไปจับกุมจำเลยที่ 1 ซึ่งมีที่อยู่ในเขตท้องที่ สถานีตำรวจนครบาลวัดพระยาไกร ได้ เว้นแต่ลักษณะการจับที่ไม่มีหมายจับเป็นไปโดยมิชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78, 81 และ 92 จำเลยที่ 1 เป็นตัวการร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 2 ในการกระทำความผิดฐานขายเมทแอมเฟตามีน การที่จำเลยที่ 2 ขายเมทแอมเฟตามีนให้แก่เจ้าสิบตำรวจ ส. เป็นความผิดซึ่งหน้าเมื่อจำเลยที่ 2 ถูกจับกุมแล้วได้นำเจ้าสิบตำรวจ ส. ไปจับกุมจำเลยที่ 1 เป็นการต่อเนื่องกันทันที ถือได้ว่าเจ้าสิบตำรวจ ส. จับกุมจำเลยที่ 1 ในการกระทำความผิดซึ่งหน้าด้วยเช่นกัน เพราะหากล่าช้า จำเลยที่ 1 ก็อาจหลบหนีไปได้ และการตรวจค้นตัวจำเลยที่ 1 ยังพบเมทแอมเฟตามีนของกลางอีก 95 เม็ด ดังนั้น แม้เจ้าสิบตำรวจ ส. เข้าไปจับจำเลยที่ 1 ในท้องพักของจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นที่รโหฐานก็ตาม เจ้าสิบตำรวจ ส. ก็ย่อมมีอำนาจที่จะจับกุมจำเลยที่ 1 ได้โดยชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 81(1), 92(2) การกระทำความผิดของจำเลยทั้งสองเป็นความผิดต่อเนื่อง และกระทำต่อเนื่องกันทั้งในท้องที่สถานีตำรวจนครบาลบางขุนเทียน และสถานีตำรวจนครบาลวัดพระยาไกร ดังนั้นพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลบางขุนเทียนซึ่งเป็นท้องที่ที่จับกุมจำเลยที่ 2 ผู้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 1 จึงมี อำนาจสอบสวนได้โดยชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 19 วรรคหนึ่ง(3) และวรรคสาม(ก) พนักงานอัยการโจทก์ จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 1 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1259/2542)

บทสรุป

การแบ่งสายงานภายในองค์กรตำรวจเป็นการแบ่งหน้าที่ภายในเท่านั้น ไม่ได้ทำให้หน้าที่และอำนาจของตำรวจทุกนาย ทุกชั้นยศ ในสายงานอำนวยการนั้นเสียไปแต่อย่างใด ดังนั้น ตำรวจจึงยังคงมีอำนาจจับกุมกรณีมีหมายจับหรือพบการกระทำความผิดซึ่งหน้า จึงอาจเกิดปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของ

เจ้าหน้าที่ของตำรวจสายงานอำนวยการ คือ ไม่มีความเชี่ยวชาญและทักษะในด้านการปราบปรามที่ต้องมีการฝึกฝนด้านยุทธวิธีอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านปราบปราม โดยเฉพาะ เพราะหน้าที่หลักของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานอำนวยการ คือ การช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาในการหาข้อมูลข่าวสาร แนวทางการปฏิบัติงานที่สามารถเป็นไปได้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของผู้บังคับบัญชา ให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ต้องการ ด้วยเหตุผลดังกล่าว เจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานอำนวยการจึงไม่เหมาะกับการปฏิบัติหน้าที่ด้านการปราบปราม ทั้งนี้ ในเมื่อมีการแบ่งหน้าที่ภายในองค์กรแล้วก็ควรจำกัดขอบเขตอำนาจของตำรวจสายงานอำนวยการให้ชัดเจน จะทำให้ตำรวจแต่ละสายงานทำหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ ทำให้รู้สึกถึงความปลอดภัยในชีวิตและความมั่นคงในอาชีพอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

อมรเทพ เมืองแสน. (2565). มาตรการทางกฎหมายในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานในกรณีการจับในความผิดซึ่งหน้า. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 12(1), 64-78.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2552). *ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ

พิเชษฐ พิณทอง. (2555). การใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขตของตำรวจไทย: ผลกระทบต่อการละเมิดทางสิทธิมนุษยชน. *วารสารกระบวนการยุติธรรม* 4(1), 33-46.

กระทรวงมหาดไทย. (2551). *ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบและการสอบสวนคดีอาญา บางประเภท พ.ศ.2521*. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2565, เข้าถึงได้จาก

<https://mgronline.com/online/section/detail/9650000089292>

นายรังสรรค์ เอี่ยมบุตรลบ. (2565). *การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ*. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <http://www.banrome.go.th/upload/plan/111016121025.pdf>